INTERNATIONAL SCIENTIFIC ONLINE CONFERENCE

FRANCE

SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM

ISOC
INTERNATIONAL SCIENTIFIC ONLINE CONFERENCES

zenodo OpenAIRE

doi digital object identifier OPEN ACCESS

info.interonconf@mail.ru www.interonconf.com

Zarnigora Alisherova **Turg'unboyeva A.** ***G'ARB OLIMLARI TOMONIDAN XARAKTER AKSENTUATSIYASINING O'RGANILISHI VA PSIXOLOGIYADAGI AHAMIYATI***	**111**
Mutabarova Mohinora Muntozjon qizi **Erkinova Gulnoza Xursanbek qizi** **Ro'ziboyeva Oyimxon Jahongir qizi** ***KELAJAK TIBBIYOTI:TEXNOLOGIYALAR INQILOBI VA INSON HAYOTI.***	**115**
Kholmurodova M.A **Ne'matullayeva Mukhlisa Sherali kizi** ***AN ETYMOLOGICAL STUDY OF UZBEK WORDS AND PHRASES***	**118**
Meyliyeva Shoxista Rustamovna **Yodgorova Gulnora Isroil qizi** **Ulug'murodov Murodilla Bektemirovich** ***DIDAKTIK O'YINLARNING OLIY TA'LIM TALABALARILARNING BILIMINI SHAKLLANISHIDAGI AHAMIYATI***	**121**
Karimov I.A. ***TERMIZ SHAHRINING IQLIMIY VA BIOMETEOROLOGIK SHAROITLARI***	**124**
Розиқов Беҳзод Баҳром ўғли. ***ТИЖОРАТ БАНКЛАРДА МОЛИЯВИЙ ХИЗМАТЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ***	**131**
Saidova Mahliyo Ahmatqulovna ***USING DEVELOPMENTAL TEACHING TECHNOLOGIES AND VARIOUS METHODS IN TEACHING THE TOPIC "MEIOSIS" TO 10TH GRADERS***	**138**
G'oyibova Dilafruz Musoqulovna ***TEENAGE PROBLEMS: CAUSES, EFFECTS, AND SOLUTIONS***	**143**
G'oyibova Dilafruz Musoqulovna ***THE USE OF EDUCATIONAL TECHNOLOGIES AND DIDACTIC GAMES IN TEACHING THE TOPIC OF TRAVEL***	**147**
Abdusattorova Nazokat To'rayevna ***MATEMATIKA FANINING RIVOJLANISHI VA SONLARNING PAYDO BO'LISHI***	**150**
Amirova Zubayda Shodmonovna ***AXBOROT XAFVSIZLIGINING DOLZARB MUAMMO SIFATIDA***	**155**
Каюмов Шохаббос **Очилдиева Дилфуза Шодиевна**	**161**

DIDAKTIK O‘YINLARNING OLIY TA’LIM TALABALARILARNING BILIMINI SHAKLLANISHIDAGI AHAMIYATI

Meyliyeva Shoxista Rustamovna
Assistant
Yodgorova Gulnora Isroil qizi
Assistent
Ulug‘murodov Murodilla Bektemirovich
Talaba Qarshi Davlat Texnika Universiteti

Annotatsiya: *Mazkur maqolada ta’lim berishda metodlar va texnologiyalar xususida fikr yuritiladi. Ta`lim-tarbiya tizimini tubdan isloh qilish, uni zamon talablari darajasiga ko`tarish, kelajak uchun barkamol avlodni tarbiyalash ishlari Davlat siyosatining ustuvor yo`nalishiga aylandi.*

Kalit so‘zlar: *didaktika, ta’lim, tarbiya, didaktik o‘yinlar*

KIRISH

Jamiyat rivojlanishining har bir bosqichida ta’lim mazmuni muayyan maqsad va vazifalarga ega bo`ladi. Ta’lim mazmuni davr talabi, nazariy bilim va ishlab chiqarish taraqqiyoti darajasiga mos ravishda o`zgarib turadi. Ta’lim mazmuni ijtimoiy hodisa sifatida maydonga keladi va u o`zining boshlang`ich davrida amaliy ahamiyat kasb etgan, ya’ni insonlarning hayotiy ehtiyojlari uchun zarur hisoblangan bilimga bo`lgan talabini qondirgan. Ijtimoiy taraqqiyot ta’limning madaniyatshunoslik funktsiyasini yuzaga keltirdi. Ta’limning rivojlanishiga boshqa ijtimoiy omillar ham ta’sir ko`rsatdi, natijada hukmron sinflar umummadaniy va takomillashib boruvchi bilimga o`z monopoliyasini o`rnata boshladilar, aholining asosiy qatlamlari esa kundalik turmushda zarur bo`ladigan amaliy bilimlarnigina egalladilar. Ta’lim mazmunining asosiy nazariyalari XVIII asr oxiri va XIX asr boshlarida paydo bo`ldi. Pedagogika fani ta’lim mazmunining material va formal nazariyasini belgilab beradi. Ta’lim mazmunining material nazariyasi ayrim manbaalarda didaktik materializm yoki qomusiylik (ensiklopedizm) deb yuritildi. Bu nazariyaning asosiy maqsadi fanning turli sohalaridan mumkin qadar ko`p miqdorda bilim berishdir. Bunday qarashni Ya.A. Komenskiy ham yoqlagan va o`zining darsligida o`quvchilarga zarur bo`lgan barcha bilimlarni joylashtirishga ko`p yillik hayotini bag`ishladi. Formal nazariya yoki didaktik formalizm ta’lim mazmunini qobiliyatlar va bilishga bo`lgan qiziqishni o`stirish vositasi sifatida tushuntiradi. Didaktik formalizmning nazariy asosini bir faoliyat sohasida olingan bilim va ko`nikmalarni ikkinchisiga ko`chirish holati tashkil etadi.

Didaktik o‘yin vositasida talabalarning bilim o‘zlashtirish jarayoni qulaylashadi, turli xil predmetlar bilan munosabatda bo‘lishga o‘rganadi, shuningdek, talabalarda muomala madaniyati shakllanadi. O‘yin vositasida talabaning shaxsi shakllanadi, unda kelgusida o‘quv va mehnat faoliyatini tashkil etish va insonlar bilan munosabatga kirishishga oid ruhiy xususiyatlar shakllanadi. Psixologiyada talaba psixikasining rivojlanishida o‘yinning hal qiluvchi ahamiyatga ega deb qaraladi. Faqat o‘yindagina talabada shaxsning hamma

tomonlari birlikda va o‘zaro ta‘sirda shakllanadi. O‘yindagina talaba psixikasida rivojlanishning yuqoriroq stadiyasiga o‘tish uchun muhim zamin yaratadi. Didaktik o‘yin o‘rganilayotgan voqea va hodisalarning immitatsion modeli yaratilishi sohasidagi faol faoliyatdir. O‘yinning boshqa faoliyat turidan muhim farqi shundaki, uning predmeti inson faoliyatidir. Didaktik o‘yinda faoliyatning asosiy turi hamkorlikdagi o‘quv faoliyatidir. Didaktik o‘yinlarning boshqa faoliyat turlaridan farqlanadigan muhim belgilari uning tarkibi qat‘iyligidir. Didaktik o‘yinlarning tarkibiy komponentlari quyidagilar: o‘yin mantiqi, o‘yinning harakati, o‘yin qoidasi. O‘yin mantiqi asosan uning sarlavhasida aks etadi. O‘yin harakati jarayonida o‘quvchilarning o‘z qobiliyatini namoyon qilishiga, o‘yin maqsadiga erishish uchun o‘z bilimi, ko‘nikma va malakalarini qo‘llashga imkoniyat yaratadi. O‘yin qoidasi o‘yin jarayonini to‘g‘ri tashkil etishga yordam beradi. U talabalar xulqini, ularning o‘zaro munosabatlarini tartibga soladi. Didaktik o‘yinlarda ma‘lum bir natijaga erishiladi, uning finali uning tugaganligini bildiradi. O‘yinda ma’lum bir didaktik maqsad qo‘yiladi va bu maqsadga erishilishi talabalarda ma’naviy va aqliy qoniqish hissini shakllantiradi. Didaktik o‘yinlar hamma vaqt o‘qituvchi uchun o‘quvchilarning bilim o‘zlashtirishi yoki o‘zlashtirilgan bilimlarni amaliyotga qo‘llash ko‘rsatkichi hisoblanadi. Chex pedagogi Ya.A.Komenskiy o‘yinni bola faoliyatining asosiy shakli ekanligini ta’kidlab, aynan o‘yin talabaning tabiati va qiziqishlariga mos kelishini aytgan edi. Olim o‘yin bolaning aqliy qobiliyatlarini har tomonlama o‘stirishi, uning atrof-muhit haqidagi tasavvurlarini kengaytirishi, nutqini o‘stirishini ta’kidlaydi. Shuningdek, tengdoshlari bilan birgalikda o‘yin uni tengdoshlariga yaqinlashtiradi. Didaktik o‘yinlarni uch turga ajratish mumkin: og‘zaki, so‘zlar yordamida o‘ynaladigan o‘yinlar, o‘yin mashg‘ulotlari, mashq o‘yinlar. Didaktik o‘yinlar uchun o‘yin g‘oyasi va o‘yin vazifalari muhim ahamiyatga ega. Didaktik o‘yinning eng muhim elementi uning qoidasi hisoblanadi. Qoidani bajarish jarayonida o‘yin mazmuni amalga oshadi. Qoidaning mavjudligi o‘yin ta‘sirini amalga oshirish va o‘yin vazifasini qo‘llashga yordam beradi. Qoidani bajarish jarayonida o‘yin mazmunini amalga oshirish dunyoqarashi shakllanib boradi. Didaktik o‘yinda talaba qoidalarga rioya qilishga o‘rganadi Chunki qoidalarga rioya qilish o‘yin muvaffaqiyatini ta‘minlaydi. O‘yinda qatnashish jarayonida ijodiy xulqiy sifatlar, tashkilotchilik qobiliyati shakllanadi. Didaktik o‘yinda talaba yaxshi xulqiy sifatlarga ega bo‘ladi. Didaktik o‘yinlar bir necha bosqichlarga bo‘linadi. Har bir bosqichda talabaning ma‘lum bir imkoniyatlari namoyon bo‘ladi.

Syujetli-rolli:

Fanning turli sohalarida qo’lga kiritilgan yutuqlarni yoritish, fanlararo bog’lanishlarni amalga oshirish, tabiatdagi va kundalik hayotdagi muammolarni hal etish imkoniyati bo’lganda kundalik hayotdagi ijtimoiy munosabatlarni, tabiat ob’yektlari va tabiiy hodisalar o’rtasidagi aloqalar va bog’lanishlarni adabiy-badiiy tarzda yoritish muayyan rollarni bajarish orqali bilim, ko’nikmalarni egallash

Ijodiy o’yin:

Avval o’zlashtirilgan bilim va ko’nikmalarni rivojlantirish imkoniyati bo’lganda, muammoli vaziyatlarni avval o’zlashtirilgan bilim va ko’nikmalarni ijodiy qo’llash orqali hal etish, ijodiy izlanish orqali yangi mavzuni o’zlashtirish

Xulosa

Shuni aytish joizki hozirgi zamon talablariga mos holda dars o`tish yangi ped texnologiyalarni joriy etish lozim. Biz bilamizki XXI asr texnika asri hisoblanib shunday ekan bizga texnik asbob-uskunalardan programalardan keng unimli foydalanib turli xil slaydlar orqali turli xil didaktik o`yinli texnologiyalarni tashkil etib dars jarayonini samarali o`tishiga harkat qilish kerak, albatta. Talaba o`quvchilarni bilim saviyasini oshirish uchun didaktik o`yinli texnologiyalar yordamida dars jarayonda qo`llash uning samarasiga erishish hamda mavzuni o`zlashtirib olganligi haqida bilib olishimiz mumkin. Shu o`yinlar orqali talabani qanday bilimlarga ega ekanligi haqida ularning fazoviy tasavvurlarini oshiribgina qolmay endiki uni shu fanga qiziqishlarini rivojlantirishga ega bo`lamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Алексеев А.А. Взаимодействие образных и символических структур в развивающемся интеллекте ребёнка. С-Пб.: Питер, 2001. 89 с.

2. Пиаже Ж. Психология интеллекта. - СПб.: Питер, 2004. - 192 с.

3. Bakhtiyorovna, Adizova Nigora, and Ozodova Madina. "Technology Of Training." Aimed At Developing Creative Working Skills In The Training Of Primary School TeachersThe American Journal of Social Science and Education Innovations2021/3/31: 546-550.

4. Zikiryayev A. va boshqalar. O‘quvchilar bilimini tekshirishda innovatsion texnologiyalar. // —Xalq ta’limi‖ jurnali, 2001, 6-son. –19-b. 3. Xolmetov M. Tarbiyada didaktik o‘yinlarning ahamiyati. // —Ma’rifat‖, 2002, 6-son. – 16- b.

5. Yusupova A, Qurbonniyozov R. Yangi pedagogik texnologiyalarni qo‘llash muammolari. // —Pedagogik ta’lim‖ jurnali, 2000, 3-son. –18-b. 5. Nishonaliyev U. Yangi pedagogik va axborot texnologiyalari muammolari va yechimlari. // —Pedagogik ta’lim‖ jurnali, 2000, 3-son. –11-b.

6. Meyliyeva Shoxista Rustamovna, Safarova Nilufar Vohidovna, Maxmiyev Afro‘zbek Dadaxon o‘g‘li OLIY TA’LIM TALABALARINI O‘QITISHDA DIDAKTIK O‘YINLARDAN FOYDALANISH. INTERDISCIPLINE INNOVATION AND SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE British International Science Conference. 2024. – 255

7. Meyliyeva Shoxista Rustamovna, Pirimova Shaxlo Jo‘rayevna, Maxmiyev Afro‘zbek Dadaxon o‘g‘li O‘QITISHDA DIDAKTIK O‘YINLARDAN FOYDALANISH. IJODKOR O‘QITUVCHI ILMIY-USLUBIY JURNAL. 2024-yil . 44-son. 66-69 b.

8. Meyliyeva Shoxista Rustamovna, Maxmiyev Afro‘zbek Dadaxon o‘g‘li TALABALARINI O‘QITISHDA INNOVATSION METODLARDAN FOYDALANISH. PROSPECTS AND MAIN TRANDS IN MODERN SCIENCE International scientific-online conference. Part 16 November 29 th COLLETIONS OF SCIENTIFIC WORKS. MADRID 2024. 74-78 b.